

Om Ryssdalutvalgets innstilling av Dag Omholt, tidl. avdelingsdirektør i det dep. som nå heter UFD.

Jeg er pensjonist og har arbeidet 29 år i Universitets- og høgskoleavdelingen i det som nå kalles UFD. Jeg fikk lyst til å peke på et par forhold som ikke er nevnt av de foregående talere. Generelt er jeg enig med mindretallet i Ryssdalutvalget.

Flertallet uttaler selv at deres modell, som betegnes "selveiende institusjoner", er noe som likner på en stiftelse. Da finner jeg grunn til å minne om at bruk av stiftelser og stiftelsesliknende organer ble meget grundig vurdert av det såkalte Hermansenutvalget i 1989. I NOU 1989:5 "En bedre organisert stat" trakk utvalget følgende konklusjon :

"Utvalget frarår at stiftelsesformen blir nyttet når staten har styringsinteresser i virksomheten av innholdsmessig karakter, eller er innstilt på å ta et langsiktig økonomisk ansvar for opprettholdelse av virksomheten".

Det er denne vurdering Regjeringen og seinere Riksrevisjonen sluttet seg til. Hvorfor Ryssdalutvalget nå tar opp forslag om denne tilknytningsformen synes jeg er dårlig begrunnet på bakgrunn av den grundige vurdering Hermansenutvalget foretok. Jeg håper UFD finner fram igjen denne utredningen.

Kan det være basert på den type "statsskrek" som stadig har dukket opp i det siste tiåret? Jeg synes det er en skremmende uttalelse når flertallet på side 95 uttaler at det er behov for å opprette en
" "brannmur" som en gang for alle kunne sikre at departementet som eier ikke la seg opp i institusjonens ledelse."

Uttrykket "brannmur" er hentet fra IKT-bransjen. Der er det et viktig tiltak for å hindre at folk utenfra som er opptatt av å drive nedbrytende aktivitet kommer inn i vedkommende organisasjon. Departementet sammenliknes altså med "hackere" som driver kriminell virksomhet.

Flertallet kan si at det er en overdrivelse å legge noe slikt i et populært begrep som kanskje er valgt i et hastverk. Men da har hastverket vært så stort at man ikke har hatt tid til å tenke gjennom sin begrunnelse. For min del er jeg redd for at dette illustrerer at flertallet i utgangspunktet har et syn på staten som ikke kan legges til grunn for en organisering av de viktige samfunnsoppgaver som universiteter og høgskoler har.

Og dette forslaget fremmes uten at flertallet har noen analyse av at staten med den nåværende styringsform (mindretallet forslag) faktisk har gått inn og overstyrt forskningens frihet.

Når flertallet i de påfølgende avsnitt tar for seg hver enkelt problemstilling som det stilles overfor ved den detaljerte utformingen av sin modell så dukker jo staten (departementet) opp som en nisse på lasset stadig vekk.

Departementet skal:

- stille de årlige generelle bevilgninger til disposisjon og stille krav i den forbindelse,
- godkjenne og ha kvalitetstilsyn med vedtekter,
- samtykke i investeringer og vesentlige omlegginger,
- føre tilsyn med overholdelse av lover og regler,
- føre tilsyn med at institusjonen har en solid økonomi,
- beslutte gransking vedr. forvaltning eller regnskap, og til og med kunne avsette styret hvis det bringer institusjonens virksomhet i fare.

Det er for meg vanskelig å se at dette gir dekning for begrepet "selveiende institusjoner". Det gir meg en assosiasjon til Peer Gynt som i alle 5 akter i Henrik Ibsens skuespill insisterer på at han er "seg selv".

Faren ved slik begrepsbruk er ikke bare av terminologisk art. Det kan føre til misforståelser av reell betydning hos studenter, tilsatte, oppdragsgivere, samarbeidspartnere, kreditorer og andre.

Den del av flertallets forslag som kanskje mest gir en markering av at departementet ikke skal ha noe med institusjonen å gjøre, er forutsetningen om at eksterne styremedlemmer skal ha flertall og at de hele tiden skal rekruttere seg selv. Men det er etter min mening en av de mest uheldige sider ved forslaget om hvordan man skal organisere institusjoner som for det meste skal finansieres av statlige midler og ha ansvaret for at samfunnet får tilstrekkelig høyt kvalifisert arbeidskraft.